

בדרך שאמרו לענין איסור כך אמרו לענין טומאה. מפרש ר"י
בר מרדכי דלענין ידות קמני לה נטמא המוט נטמאו
המאונים אבל כך המשקלות וקנה שיש להן בית קיבול הרי אלו טמאים
אפילו הן צפני עממן ופרך מאי קמ"ל ומשי קנה ומימנא דדידי
אינטיירו ליה דלא תנן אע"פ שהוטו
עשי כמקוון אינו חשוב יד אלא כ
קנה ומימנא עשוין כמקוון:

ולא בשא בעין. אומר ר"מ דוקא
משקולת משקולת צדק ושומן
השלחיות מדבק בהן וממיצב ולא
מטעם שחיקה כדפ"ה אבל משקולת
ששקולין בהן כסף וזהב מותר לעשותן
של מתכת אלא שצריך להפחית עור
מלמחר המטמאין יין (שם דף ע"ט).
שלא עורות הן מזה חפיה ודיפמרא
ומפרש כדי לגור זה משקולת קטנה
ואי בשל זונמא וזוכית אמאי לריך
עור אלא בשל מתכת מיירי וטעמא
דהני לפי שהן חלוקין ואין מדבק בהן
ויכול להדימן או לקמן ועוד דלמרינן
בזהב (ב"מ דף ע"ג). וכן תנן התם
סלע שנפסלה והתקינו שהיא שקל
זה אלמא עשוין משקל מסלע של
מתכת ודוקא משקולת קטנה ששקולין
בה כסף וזהב צריך להפחית עור
בשחיקה כמטעם יד לדי הפסד
גדול אבל שאר משקולת גדולות
ששקולין בהן נחושט וזכור ועופרת
מקבילין טומאה שחושב
כלי: מאי קמ"ל טימא. נמי
לינן טומאה כי האי
שיעורא. הנותן של חנוני
ושל בעיה: הנותן. היינו
תלויה באור טפה ומאי
קמ"ל ל' מני: קנה ומימנא
שלא אינטיירו ליה דלא
תני. לענין איסוריה ליה טומאה
שיעוריה וקמ"ל דילפי
לה מאיסורין: כעין: ברל:
גיסטרון. מיני מתכות
מערובין יחד משקולת
מטמאין מפני שחפשיהן
אנן משקולת: מפני שהיא
מקל. לא פסידא דמורו:
שמכדי. והיו פסידא
דלוקח: אשכורו. לענין
ב"מ: צדו אחד עב.
למחוק בר כשבור:
שמוקח. הרבה בודוקין בבית
אחת. כמכירה אחת: כעין
למורו. שאין מוחק כל
הצורך מעט מעט: רע
ללוקח. (6) שמקרקעיה:
שלא ימור לאחד. בתל
קרקע חלוק: בימות החמה.
שהחבל יבש ונכחו
ומקצרו לא ימור לחבירו
באותו חבל עצמו כמות
הגשמים מפני שהקרקע
מלוחלת ומתפשט החבל
היו חלק של זה יתר מזה
חבירו אלא לשינון מורד
בימות החמה או בימות
הגשמים: שלא יטען
משקולותיו במלא. מפני
שעשוי כבדן: ובמסורה.
זו מרת הלל: שלא יתח.
למורו שלא ישפך לו כדי
שיעלה חילת הקרקע למעלה
לפי שנואית המדה כמו
מלאה: שהיא אחד מלו
וששה בלוג. כך שיעורו
הכסמים: ואפי' היא.
שעשאה אורה עבש של
מימי רגלים. מושם שמה
אינו מוצא אחת ויקנה: אלא
לא אמרן. דאסור: אלא
באתרא דלא חתירה. מרות
כעין שרופין אותן כולן
בכרול אחד והסמנין אותן:
אלא דלא מהנדו. שאין בני
אדם מסומנין שחוקרין
ומחפשין על כל מי שפועל
כי מי זה ומענישין אותן:
אפי' באחרא והמהנדו.
שמוררין לענין: לא ישהה.
דומינן דמהדמי ערב שבת
בין השמשות שהממנין
בבתיהן ואין מחפשין
ומקרי ורקילי האי באחרא
מדה: אבל עושה. מרות
גדולות וקטנות כגון מרות

רבינו גרשום

אמר רב פפא דגורמני.
ששקולין בהן ברזל שחוק
זוכית שחוק: כדרך
שאמרו לענין איסורין.
למורו באותן שיעורין
עצמן עשות הכסמים כנפש
ובקנה ומימנא שלא יבואו
לדי איסור אגואה ואם יש
לחן באחור שער עצמו
מקבילין טומאה שחושב
כלי: מאי קמ"ל טימא. נמי
לינן טומאה כי האי
שיעורא. הנותן של חנוני
ושל בעיה: הנותן. היינו
תלויה באור טפה ומאי
קמ"ל ל' מני: קנה ומימנא
שלא אינטיירו ליה דלא
תני. לענין איסוריה ליה טומאה
שיעוריה וקמ"ל דילפי
לה מאיסורין: כעין: ברל:
גיסטרון. מיני מתכות
מערובין יחד משקולת
מטמאין מפני שחפשיהן
אנן משקולת: מפני שהיא
מקל. לא פסידא דמורו:
שמכדי. והיו פסידא
דלוקח: אשכורו. לענין
ב"מ: צדו אחד עב.
למחוק בר כשבור:
שמוקח. הרבה בודוקין בבית
אחת. כמכירה אחת: כעין
למורו. שאין מוחק כל
הצורך מעט מעט: רע
ללוקח. (6) שמקרקעיה:
שלא ימור לאחד. בתל
קרקע חלוק: בימות החמה.
שהחבל יבש ונכחו
ומקצרו לא ימור לחבירו
באותו חבל עצמו כמות
הגשמים מפני שהקרקע
מלוחלת ומתפשט החבל
היו חלק של זה יתר מזה
חבירו אלא לשינון מורד
בימות החמה או בימות
הגשמים: שלא יטען
משקולותיו במלא. מפני
שעשוי כבדן: ובמסורה.
זו מרת הלל: שלא יתח.
למורו שלא ישפך לו כדי
שיעלה חילת הקרקע למעלה
לפי שנואית המדה כמו
מלאה: שהיא אחד מלו
וששה בלוג. כך שיעורו
הכסמים: ואפי' היא.
שעשאה אורה עבש של
מימי רגלים. מושם שמה
אינו מוצא אחת ויקנה: אלא
לא אמרן. דאסור: אלא
באתרא דלא חתירה. מרות
כעין שרופין אותן כולן
בכרול אחד והסמנין אותן:
אלא דלא מהנדו. שאין בני
אדם מסומנין שחוקרין
ומחפשין על כל מי שפועל
כי מי זה ומענישין אותן:
אפי' באחרא והמהנדו.
שמוררין לענין: לא ישהה.
דומינן דמהדמי ערב שבת
בין השמשות שהממנין
בבתיהן ואין מחפשין
ומקרי ורקילי האי באחרא
מדה: אבל עושה. מרות
גדולות וקטנות כגון מרות

שלא יטעין משקולותיו במלא.
פ"ה מפני שהוא מכבד ואין
נראה ל' דמשמע דמכור אפרי
דומיא דבמסורה שלא ירחיק ומפרש
רבינו תם לפי שהמלך מיקל המשקולת
ושואב כדלמרינן צירושלמי דמלך
שואב את המשקולת:

ובמסורה שלא ירחיק. ואת
פשיטא דגול גמור
הוא תיפוק ליה מוסס לא תגול ו"ל
דלחא קרל להמנין משעת הרמיה
ואע"פ שעדיין לא מדד וכו' האי גוונא
אמרינן כריש אחיה נשך (ב"מ דף ס"א):
ללא דכתיב במשקולת ל"ל לטומן
משקולותיו במלא האי גוילה מעלייתא
היא לעבור עליו משעת עשייה:
במקדש

דיגומי. הן לרפי נחושט וזכור נפחים ששקולין חמיות גדולות
של מאה ליטרות ציד: לענין איסורין. דלמור לשקול אס לא עשוין
בענין זה: כך אמרו לענין טומאה. דלמור לשקול אס לא עשוין
עשוין כך דלא השיבי כלי כיון דלמור לשקול בהן: טימא. במסכת
כלים פרק כ"ט ולענין טומאה נשנית:

אמר רב פפא דגורמני א"ר מני בר פמיש כדרך
שאמרו לענין איסורין כך אמרו לענין טומאה
מאי קמ"ל תנינא טימא ממונים של חנוני ושל
בעלי בתים טפה קנה ומתנא שלה איצטריכא
ליה דלא תנן ת"ר דאין עושיין משקולת לא של
בעין ולא של אבר ולא של גיסטרון ולא
של שאר מיני מתכות אבל עושה הוא של
צונמא ושל זוכית ת"ר דאין עושיין המחק
של דלעת מפני שהוא קל ולא של מתכת
מפני שהוא מכבד אבל עושהו של זית ושל
אגוז של שקמה ושל יאשברוע ת"ר דאין עושיין
את המחוק צדו אחד עב וצדו אחד קצר ולא
ימחוק בבית אחת שהמחוק בבית אחת רע
למוכר ויפה ללוקח ולא ימחוק מעט מעט
שרע ללוקח ויפה למוכר על כולן אמר רבן
יוחנן בן זכאי אוי לי אם אומר אוי לי אם לא
אומר אם אומר שמא ילמדו הרמאין ואם לא
אומר שמא יאמרו הרמאין אין תלמודי חכמים
בקיאין במעשה ידינו איבעיא להו אמרה או
לא אמרה אמר רב שמואל בר רב יצחק אמרה
ומהאי קרא אמרה וכו' ישרים דרכי ה' וצדיקים
ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם (ת"ר ד' לא תעשו
עול במשפט במדה במשקל ובמסורה במדה
ה"ו מדידת קרקע שלא ימורד לאחד בימות
החמה ולאחד בימות הגשמים במשקל יתח
יטעין משקולותיו במלא שמוסרה שלא ירחיק
וק"ו ומה מוסרה לשהיא אחד משלשים וישעה
בלוג הקפידה עליו תורה ק"ו להין וחצי הין
ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג
ורביעית (6) וחצי תומן ועוכלא אמר רב יהודה
אמר רב אמסור לאדם שישעה מדה חסרה או
יתרה בתוך ביתו ואפילו היא עביט של מימי
רגלים אמר רב פפא לא אמרן אלא יבאתרא דלא
חתימי אבל באתרא דחתימי אי לא חזי חתימה
לא שקיל ובאתרא דלא חתימי נמי לא אמרן
אלא דלא מהנדסי אבל מהנדסי לית לן בה
ולא היא זימנין דמיקרי בין השמשות ומיקרי
ושקיל תניא נמי הכי לא ישהה אדם מדה
חסרה או יתרה בתוך ביתו ואפי' היא עביט של
מימי רגלים אבל עושה הוא סאה תרקב וחצי
תרקב וקב וחצי קב ורובע ותומן וחצי תומן
ועוכלא

בזאתו חבל עצמו זימות הגשמים. ורבינו
כוון זימות החמה הקרקע מתבקע בפתיחו ומנוסף צמחתו: במלא. שמכבדן: שלא ירחיק. ורבינו
ומגביה לתון משורתו של לוקח מפני שעולה הקרקע אשקומא צלע"ו ונראה כמלא: ומה שמוסרה שיהא
יש בהן בלוג הקפידה תורה ברמיחה שלה שהיא פחותה ממאה בלוג קל וחומר ברמיחה כלי גדול כגון הין או אפי' חצי הין או אפי'
שלישית ההין כו': וחצי תומן ועוכלא גרסינן בתוספתא (פ"ה ה"ד): תומן. שמיית הקב חצי לוג: ועוכלא. לקמן (5) מפרש: שישעה.
דזימנין דחתי למודד ומיור קרל לא אזהר גדולה וקטנה אלא כשיקנה לו על מנת למוד בהן דאי לא תימנא הכי מאי אצטרין ליה
למימנא: ואפילו היא עביט. דאיכא למיחש פעמים שרואו ומעביר טינפו ומודד בו הלכך אין לו תקנה אלא שצירה: דלא חתימי.
שאין ממונה של מלך עושה חותם צדקות הלכך אסור דחתי למימנא: לא שקיל. לוקח ומורד לשהות: מהנדסי. הולכין וצאנן ממונים
של מלך צדוק את המדות. כמו זימנין דמהנדסי צדדי גדלין עריפות (חולין דף ע"ג). דמהדמי בין השמשות. שהכל טרודין ואין
רואהו. א"י הלוקח עצמו ממוך טרודו אינו נותן אל לבו ומיקרי ושקיל והלכך יבא המוכר לרמות בו: וחצי סאה לא גרסינן. דהיינו
תרקב תרי וקב היינו ג' קבין: וחצי תרקב. קב וממאה: וקב. דלא חתי למימנא צדדי תרקב כדלקמיה (5) דבתימלח לא טעו אינשי:
וחצי רובע. היינו שמיית הקב חצי לוג: תומן. איכא למימנא היינו שמיית הלוג דלקמן (5) ועוכלא לקמיה מפרש אחד (5) וממשה
כרובע. קשה לי דאיכא כמו שכתב בספרים שלנו מאי האי דקפרינן לקמן (5) תומן ועוכלא לא ליעבד ומשום דטעו אינשי כריבועא
קפרינן לה ואי לא קושא היא שהיא חתומה גדול מה העוכלא יתמ כמפליס אס שמיית הקב הוא ואס שמיית הלוג הוא היינו
עוכלא ועוד אס שמיית הקב הוא היינו חצי רובע. אלא הכי גרסינן בתוספתא (פ"ה ה"ד) וצפירוש רבינו חננאל קב וחצי קב רובע ותומן וחצי
תומן ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מה' כרובע. ופירושה קב ד' לוגין ולוג ו' צינים נמאל הקב כ"ד צינים וחצי קב שני לוגין ורובע
היינו לוג ו' צינים כל רובע רובע הקב וכל רביעית שבגמרא רביעית הלוג וכן תומן שמיית הקב דהיינו חצי רובע. וחצי רובע לא גרס
ליה

הוטו המאונים של חנוני. הוא הנבל
שתלויות בו (3) כגג דחתיא לעיל ושל
בעל הבית תלוייה צדדי טפה וזיון
דלשמעין בשל בעל הבית דמקפיד
בחוט שיהא רחוי לשקול הוא הדין
לכל הני דלעיל: קנה ומימנא. שיעור
קנה ומימנא אשמועינן ר' מני דחתי
לכו הקפדה לענין טומאה כמו למשקל
וצמקוס דקמני איני יודע הי ספק
טומאה והשאר דקמני צדדימא
דלעיל: דלא סנן. במסכת כלים:
בען. דביל אשטריין: אבר. פלומציא:
גיסטרון. מיני מתכות מעורבצים:
ולא של שאר מיני מתכות. מפני
שפוחתין ופולכין (1): לוגמא. ארין. מחק.
רשטיי"ל צלע"ו: שמוחקין בו את
המדה: שהיא קל. ואינו נכנס כל
קב צמדה ולכן אינו מוחק יפה
ומפסיד המוכר: אשכורו. צישיצ"ל:
לדו אחד עב ולדו אחד קצר. מפני
שהקצר נכנס בתוך האחד והמוחק
יפה והעב אינו נכנס כל כך ואינו
מוחק יפה ואס לדו אחד עב ולדו
אחד קצר כשהוא קונה ימחוק צען
וכשהוא מוכר ימחוק בקר. אלא שניגן:
עביט או שניה קלרים כפי המנהג:
בכס אס. כפעם אחת ובמסורה
שאינו מוחק יפה: מעט מעט. כגון
מוחק רוחב טפה לצד ומגביה את
המחוק וזוהו וכובש את המחוק ומוחק
טפה. אלא כפעם אחת וצנחת א"י
בשתי פעמים כגון מוחק עד חצי
המדה ומגביה המוחק וחוזר ומוחק
חצי המדה השני: על כולן. על כל
מיני עוולות הללו: (ילמדו) שמה יאמרו
כו'. ומתוך כך יבאו לרמות יותר:
וקצבי גמרא אמרה. רבן יוחנן לבסוף
לא לא אמרה דמעיקרא הוה מספקא
ליה אס יאמרו או לא ולבסוף מי
איפשיט ליה: דרכי ה'. דברי תורה:
ודיקוס ילכו צס. יזהרו צס שלא
לרמות הצדקות: יכשלו צס. ילמדו
לרמות: זו (2) מדה קרקע. שהרי מדת
כלי כחז לקמיה דהיינו משורה
דכתיבי ומיס דמשורה משעה (יחזקאל
ד): שלא ימורד. לשני לקוחות שלקחו
קרקע בשותפות או לאחד משני אחין
שלקחו: לאחד בימות החמה. ולאחר

הוטו המאונים של חנוני. הוא הנבל
שתלויות בו (3) כגג דחתיא לעיל ושל
בעל הבית תלוייה צדדי טפה וזיון
דלשמעין בשל בעל הבית דמקפיד
בחוט שיהא רחוי לשקול הוא הדין
לכל הני דלעיל: קנה ומימנא. שיעור
קנה ומימנא אשמועינן ר' מני דחתי
לכו הקפדה לענין טומאה כמו למשקל
וצמקוס דקמני איני יודע הי ספק
טומאה והשאר דקמני צדדימא
דלעיל: דלא סנן. במסכת כלים:
בען. דביל אשטריין: אבר. פלומציא:
גיסטרון. מיני מתכות מעורבצים:
ולא של שאר מיני מתכות. מפני
שפוחתין ופולכין (1): לוגמא. ארין. מחק.
רשטיי"ל צלע"ו: שמוחקין בו את
המדה: שהיא קל. ואינו נכנס כל
קב צמדה ולכן אינו מוחק יפה
ומפסיד המוכר: אשכורו. צישיצ"ל:
לדו אחד עב ולדו אחד קצר. מפני
שהקצר נכנס בתוך האחד והמוחק
יפה והעב אינו נכנס כל כך ואינו
מוחק יפה ואס לדו אחד עב ולדו
אחד קצר כשהוא קונה ימחוק צען
וכשהוא מוכר ימחוק בקר. אלא שניגן:
עביט או שניה קלרים כפי המנהג:
בכס אס. כפעם אחת ובמסורה
שאינו מוחק יפה: מעט מעט. כגון
מוחק רוחב טפה לצד ומגביה את
המחוק וזוהו וכובש את המחוק ומוחק
טפה. אלא כפעם אחת וצנחת א"י
בשתי פעמים כגון מוחק עד חצי
המדה ומגביה המוחק וחוזר ומוחק
חצי המדה השני: על כולן. על כל
מיני עוולות הללו: (ילמדו) שמה יאמרו
כו'. ומתוך כך יבאו לרמות יותר:
וקצבי גמרא אמרה. רבן יוחנן לבסוף
לא לא אמרה דמעיקרא הוה מספקא
ליה אס יאמרו או לא ולבסוף מי
איפשיט ליה: דרכי ה'. דברי תורה:
ודיקוס ילכו צס. יזהרו צס שלא
לרמות הצדקות: יכשלו צס. ילמדו
לרמות: זו (2) מדה קרקע. שהרי מדת
כלי כחז לקמיה דהיינו משורה
דכתיבי ומיס דמשורה משעה (יחזקאל
ד): שלא ימורד. לשני לקוחות שלקחו
קרקע בשותפות או לאחד משני אחין
שלקחו: לאחד בימות החמה. ולאחר

הנהגות הב"ח
(6) גבי יתני לוג
ויכתיב ותומן יתני תומן:
(5) רש"ב"מ ד"ה חוט וימי
ויצדוקים ילכו בהם ופשעים
יצדוקים בהם. הישע די י
2 לא תעשו עול במשפט
במדה במשקל ובמסורה:
ויקרא יט לה

לענין רש"י
אשטריין [אישטריין].
ברל.
פלומציא. עופרת.
רשטיי"ל.
מקל שמתשתמש בו
להייר את עורף המורה.
חאשיב"ל [ב"ש].
חאשיב"ל.
אשקומא [אשקומא].
קצר.

מוסף רש"י
שלא ימורד לאחד בימות
החמה בו. אחין פלגין
הלוקח את הלה. לא ימורד
המורד לאחד בימות החמה
לאחד בימות הגשמים צדו
החבל. מפני שהכל כל בימות
הגשמים מספקט כל לכת.
וימחוק החמה מתוך יבשו
הוא נגמד ויכין ג"ה ט"ה.
במסורה. מדת הלה היא
שלא ירחיק. אשקומא מי
צלע"ו. שממלה את המדה
שמוסרה את הין ולאחר וכן
נמלאת חסרה (5).

פי רש"ב"ם העקרי
דיגומי. נפחים ששקולין
חמיות גדולות של מתכות
ששקולין מאה ליטרות ציד:
בדרך שמוסרה הני שיעורין
המאונים: לענין איסורין.
שאינו לשקול בהן: כך
אמרו לענין טומאה.
דאין מקבלין טומאה אפי'
עשוין ספקי סה דליין
דלמור לשקול בהן אינן
כלי משקולין דמנין: חוט
מאונים. הוא המוט ששקולין
בו המאונים של חנוני לעיל
ועל חוטו ועל
בע"כ תלויה צדדי טפה.
ולענין טומאה נשנית במס'
כלים כ"ט: קנה ומימנא
אשמועינן דכי הכי
דמכא קמני איני יודע לגבי
טומאה מיני איני יודע והו
עומא מספק ושאלה כמו
שמפרש שיעורין צדדימא
דלא תנן במס' כלים:

באונקיות אחת מ' בראוב:
(3) נראה דל"ל על כל מי שמעביל ועושה כמו זה ומענישין אותו.
(4) חצי צ"ל שמוקח היכה.

(6) וצ"ל בגרמני פי' מאונים
ששקולין בהן מוט שחוק
וחמיות שמוקח. מרוך ערך
במתן (6). (5) כלים פי' כיט
מ"ל. (4) וצ"ל אשכורו.
מרוך. (ד) ובלס מיי מיי"ו
מספקא דכלים ב"מ פי"ו.
(3) ב"מ דף ס"א: ע"ש.
(1) וצ"ל מהמדרי. מרוך ערך
המדרי. (1) וצ"ל רש"י. (2) גסס
אחמא דמהנדסי. (3) ס"א
משומה. (4) ומקפיד. ע"ש.

הנהגות הב"ח
(6) גבי יתני לוג
ויכתיב ותומן יתני תומן:
(5) רש"ב"מ ד"ה חוט וימי
ויצדוקים ילכו בהם ופשעים
יצדוקים בהם. הישע די י
2 לא תעשו עול במשפט
במדה במשקל ובמסורה:
ויקרא יט לה

לענין רש"י
אשטריין [אישטריין].
ברל.
פלומציא. עופרת.
רשטיי"ל.
מקל שמתשתמש בו
להייר את עורף המורה.
חאשיב"ל [ב"ש].
חאשיב"ל.
אשקומא [אשקומא].
קצר.

מוסף רש"י
שלא ימורד לאחד בימות
החמה בו. אחין פלגין
הלוקח את הלה. לא ימורד
המורד לאחד בימות החמה
לאחד בימות הגשמים צדו
החבל. מפני שהכל כל בימות
הגשמים מספקט כל לכת.
וימחוק החמה מתוך יבשו
הוא נגמד ויכין ג"ה ט"ה.
במסורה. מדת הלה היא
שלא ירחיק. אשקומא מי
צלע"ו. שממלה את המדה
שמוסרה את הין ולאחר וכן
נמלאת חסרה (5).

פי רש"ב"ם העקרי
דיגומי. נפחים ששקולין
חמיות גדולות של מתכות
ששקולין מאה ליטרות ציד:
בדרך שמוסרה הני שיעורין
המאונים: לענין איסורין.
שאינו לשקול בהן: כך
אמרו לענין טומאה.
דאין מקבלין טומאה אפי'
עשוין ספקי סה דליין
דלמור לשקול בהן אינן
כלי משקולין דמנין: חוט
מאונים. הוא המוט ששקולין
בו המאונים של חנוני לעיל
ועל חוטו ועל
בע"כ תלויה צדדי טפה.
ולענין טומאה נשנית במס'
כלים כ"ט: קנה ומימנא
אשמועינן דכי הכי
דמכא קמני איני יודע לגבי
טומאה מיני איני יודע והו
עומא מספק ושאלה כמו
שמפרש שיעורין צדדימא
דלא תנן במס' כלים:

באונקיות אחת מ' בראוב:
(3) נראה דל"ל על כל מי שמעביל ועושה כמו זה ומענישין אותו.
(4) חצי צ"ל שמוקח היכה.

באונקיות אחת מ' בראוב:
(3) נראה דל"ל על כל מי שמעביל ועושה כמו זה ומענישין אותו.
(4) חצי צ"ל שמוקח היכה.

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

צא.

עין משפט נר מצוה

(א) ומספתא ע"ז פ"א;
 (ב) [ומספתא ע"ז פ"א];
 (ג) [ומספתא ע"ז פ"א];
 (ד) [ומספתא ע"ז פ"א];
 (ה) גי' הענין מבחינתה;
 (ו) נתינת אחר ופי' המונח;
 (ז) נתינת ופי' מונח. (ז) נ"ל
 יצחק. (ז) [ומספתא ע"ז];
 (ח) גי' נתינת. (ט) גי' ענין
 בדרוש.

תורה אור השלם

1 ותכלתה שתיים עד
 בנה בית לתם ויהי
 כבאנה בית לתם והתם כל
 העיר עליהן והתקנה
 הוואת נעמי. ויהי א"ט
 2 ויהי לו שלשים בני
 ושלשים בנות שכי
 הוציא ושלשים בנות
 הביא לבניו מן החוץ
 וישפט את ישראל שבע
 שנים. שופטים ט"ז

גליון הש"ס

גמרא אבר ר"ש. נתינת ה'ל'
 מלכס היה הניחא אחר
 רבינא. וכן משמע לנתינת
 דלא קום ריש הוה נתינת
 ידן שין פלה וכן היה
 רבינא. אולם מלכס היה
 דף ד' ע"א מ"ד דף מ"ז

הגהות הב"ח

(א) גי' על פרקמטיא
 שהודלה ואפי' בשעת
 (ב) שם נתינת פרעא ל' וזמן
 נתינת מלכס נתינת.

רבינו גרשום

מהפרכיא להפרכיא רשונה של קוריא דכיון
 דסומיכס כל כך מותרין: אין משפכרין. לקנות יין ושמן וסלתות
 מצה"צ למכור בזקוף אלא צה"צ עצמו ימכור לזכרון כמו שימכור
 לתנוגי ומיהו לקנות חטין ולעשות פת
 שרי אכל למכור הדבר בעין כמו
 שקונה אותה מצה"צ אסור דהא
 צה"צ נמי מצי מציני ליה בלא טורח:
 סבר ליה כר"י בן חפירא. הלאי
 שיקרי ולא יקנו ממנו: פעמים
 לקמיה מפרש: צבילים. גיל משוס
 דביצים אין צה"ס חיי נפש כל כך
 וגם טורח מרובה וריוח מועט הוה
 לעני הממזר צעירות לקנות צבילים
 ולכן המירו לו להשתכר יותר משמות:
 על חד חרי. מה שלקח צדיק לא
 ימכור בשני דינרים: תגר פתגרא.
 אלא תגר ראשון ימכור לזכרון אכל
 לא לתגר אחר דיש כפון ריוח שמי
 פעמים לתגר ראשון ולתגר שני
 ומוקירין יותר מלאי אכל צביל
 דברים מותר שס' יוקרי זה ימלא
 אחרים שימכרו בול: מפרשיין.
 צמלה: על פרקמטיא שהולח.
 הנגדים טובים שהולח לזין כפון
 הפסק לעניים אס' יוקירו: והוא דול.
 כל כך דקים עשה בגדים דמי
 שישא שהולח קרוב למחלה: אין
 יולאין בו. שמפיקו עצמו מן המחלה:
 מהה אספו של בועו. ולאשמועינן
 אחא שהקצ"ה מקדים רפואה למכה
 ויש לו ללמד לבטוח בהקצ"ה: עד
 דלא שכיב שיכבא. קודם שימות
 המת: קיימא מנו בישיב. עומד
 ומוזמן ככר הממונה על דימו ועומד
 במקומו: אבנן. מן השופטים הוה
 נפטר שופטים [ו] מצי קמ"ל. מה
 ריוח יש צדיק ומה אנו למידין שוס
 מזהו מנאן: כדכנה בר רב הונא
 נ"ו. דקאמר שכל בניו [של אבנן]
 ממו צדיקי ומדקאמר אבנן זה בועו
 וכח צבועו ששאר רוח ואע"פ שהיו
 לו עדיין צנים הרבה אשמעינן
 [יבמות סג]: שאם נשא אדם אשה
 צמרתוהו יאן אשה זקונותו כמו
 שעשה אבנן דהיינו בועו לפי שהיה
 ירא שמה ימותו בניו מאשתו ראשונה
 צדיקי ולא יהיה לו זכר וכתיב צבקר

חד אמר על חד תרי. ולא"ת מאי איריא צבילים שאר דברים
 נמי כדאמר' (לעיל דף ז.) המשמכר אל ישמכר יותר משמות
 ומיך ריב"ז דמייירי אפי' טרח דהיכא דליכא טירחא יכול להשתכר
 יותר משמות כדאמר' בהמפקיד (ב"מ דף מ:). איכא טירחא ודמי
 צבילייתא ולרשב"א נראה דהכא מייירי
 אפי' צבילים שאינו לוקח מן השוק
 אלא מתרגולות שצבילו דכי הוי
 גוונא צביל דברים שרי:
 אימתי בזמן שאינו מוצא ליקח
 בו. תימה אס אינו מוצא
 ליקח אפי' אלף סאה צביל מה יעשה
 כיון שאינו מוצא ליקח:
 הדרן עלך המוכר את הספינה

אמהיפרכיא להיפרכיא ת"ר (ב"ב אין משתכרים
 בארץ ישראל בדברים שיש בהן חיי נפש
 כגון יינות שמנים וסלתות אמרו עליו על ר'
 אלעזר בן עזריה שהיה משתכר בין ושמן
 בין סבר לה כר"י בשמן באתריה דר' אלעזר
 בן עזריה ישכיה מישחא ת"ר אין משתכרין
 פעמים בביצים אמר מרי בר מרי פליגי בה
 רב ושמואל יחד אמר על חד תרי יחד אמר

תגר לתגרא ת"ר ימתייעין על פרקמטיא (א) ואפי' בשבת א"ר יוחנן יכגון כלי
 פשתן בבבל ויין ושמן בארץ ישראל אמר רב יוסף והוא דול וקם עשרה
 בשיטת ת"ר אין יוצאין מארץ לחו"ל אא"כ עמדו סאתים בסלע א"ר שמעון
 אימתי בזמן שאינו מוצא ליקח אבל בזמן שמוצא ליקח אפי' עמדה סאה
 בסלע לא יצא וכן היה ר"ש בן יוחאי ואמר לאלימלך מחלוץ וכדלי הדרין
 היו ופרנסו הדרו היו מפני מה נענושו מפני שיצאו מחלוץ לחוצה לארץ
 וישנאמר ויתיה כל העיר עליה ותאמרנה הוצאת נעמי מאי הוצאת נעמי א"ר
 יצחק אמרו חזיתם נעמי שיצאת מארץ לחו"ל מה עלתה לה וא"ר יצחק אותו
 היום שבאת רות המואביה לארץ ישראל מתה אשתו של בעז והיינו דאמרי
 אינשי עד דלא שכיב שיכבא קיימא מנו בייתיה אמר רבה בר רב הונא
 אמר רב אבנן זה בעז מאי קמ"ל כי אידך דרבה בר רב הונא דאמר רבה בר
 רב הונא אמר רב מאה ועשרים משתאות עשה בעז לבניו שנאמר ויהי לו
 שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשים בנות לבניו מן החוץ
 וישפט את ישראל שבע שנים ובכל אחת ואחת עשה שני משתאות אחד
 בבית אביו ואחד בבית חמיו ובכולן לא זימן את מנוח אמר כודנא עקרה
 במאי פרעא לי (ס) תאנא וכולן מתו בחייו והיינו דאמרי אינשי בחיך דילדת
 שיתין שיתין למה לך איכפל ואוליד חד דמשייתין וזיו (ס) מלך אברהם עשר
 שנים שנפטר נתנשא לכדו) אמר רב חנן בר רבא אמר רב אלימלך ושלמון
 ופלוגי אלמוני ואבי נעמי כולן בני נחשון בן עמינדב הן מאי קמ"ל שאפי'
 מו שיש לו זכות אבות אינה עומדת לו בשעה שיוצא מארץ לחוצה לארץ
 ואמר רב חנן בר רבא אמר רב אמיה אברהם אמתור סתו כרנבו אמיה
 דהמן אמתלא בת עורכתו וסימניך (מ) מאמא טמא אמתור סתו דדוד
 נצבת בת עדאל שמה אמיה דשמשון צללפונית ואחתיה (נ) נשיין למאי נפקא
 מינה לתשובת המינים ואמר רב חנן בר רבא אמר רב עשר שנים
 נחבש אברהם אבינו שלש בכותא ושבע (ו) בקרדו ורב דימי מנהרדעא
 מתני איפכא אמר רב חסדא עיברא זעירא דכותא זהו אור כשדים ואמר
 רב חנן בר רבא אמר רב אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם
 עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו אוי לו לעולם שאבד
 מנהיגו

זרע [את] זרעך ולערב אל תנח ירך (קהלת יא) דמפטר קרא עוממא כי איך יודע אי זה יכשר הוה או זה וגו' אכל אי לא
 אמר לן אבנן זה בועו הוה אמרי אבנן לא נשא אשה אחרת ובעו נמי מעולם לא היו לו אשה וצנים עד שלקח רוח: מלה ועשרים
 משפחות. לששים צנים וצנות: לכל אחד צ' סעודות. סעודת אירוסין שהיא מזה כדאמא צפמחיס (דף מט.) וסעודת נשואין. כל שצנת
 ימי המשתה קרי סעודה אחת. יש לשנות אחרים ואין צדן ממש: כודנא עקרה. פרדה עקרה: במאי פרעא לי. אין לו צנים שימין לי
 לסעודתן: וכולן מהו. ולא גרס תנא ומסקנא דמלמא דרבה בר רב הונא היא והכי הוה קים להו: בחיך דילמא שיתין. ססופן למות:
 למה לך. מה צע צלדתן: איכפל. ונסיב אשה אחרת: ואוליד חד דמשייתין וזיו. והיינו עובד שהוליד בועו מרות ואלא ממנו דוד
 מלך ישראל. ואיכא דפתי ליה צמסון דרזין משייתין דאבנן ולא נהירא כלל: ושלמון. אבני בועו דכתיב [רוח ד] ושלמון הוליד את בועו:
 ופלוגי אלמוני. משמע ליה שם הגואל כדכתיב [סס] סורה שבה פה פלוגי אלמוני: בני נחשון. כדכתיב [סס] ונחשון הוליד את שלמון ושלמון הוליד
 וגו': וזכר אבות. אלימלך בן נחשון שהיה נשואו וסוס: אימיה דאברהם כו. לפי שאמותן של יצחק ויעקב הוכרו לזכרון אנו לידע
 שם אס אברהם. ואבן גררל נקט אימיה דהמן לפי שצמסון שיון: כרנבו. כריס מלאך טהורין הן ואברהם טהור. עורב טמא הוה
 והמן נמי טמא היה: אימיה דדוד. לפי שכל אמהות של מלכים כחצות צבילייתא הולך לפרש גם אס דוד: אימיה דשמשון. משוס
 דאיירי בה קרא טובא וכתיב נמי לאציו ולאמו לא הגיד [שופטים יז] הולך לפרש שכל הדברים האלו שולחן המינים מה טעם אין אנו יודעין
 שמותן: ואספיה נשיין. כך שמה ואבן גררל דאימיה נסבה: לשפוט המינים. ששולחן לנו יותר צאלו מנשים אחרות כדפרישית
 עוממא ואנו משייתין להן שמסרו לנו הנביאים צעל פה: נחבש. שחבשו נמרוד. וצאלגה ראייתו דלמא אביו חבשו צבילייתא שדיס
 מאבד צלמיו: כותא וקרדו מקומות הן. וכל זה להודיע חבשתו של אברהם אבינו: עיברא זעירא. כך שמו אור כשדים
 שהולך שם אברהם אבינו והרואה לךך בצדק בצדק שעשה נסים לצבילייתא צמסון הוה כדמין כדכתיב [נב] וצבילייתא (דף נד.):

קבד א"ר מ"י פ"ד מהל'
 מבייה הלכס ת ועיין
 נתינת מנו שיש עב צבילייתא
 ח"ת ס' רל"א ע"פ כו:
 קבד ב ג מ"י ס ה' ז
 קבד ד ה ו מ"י ס ה' ג
 טו"ש"ס ע"פ ס' ע"ב
 קבד ז ח ט מ"י פ"ב מהל'
 תענית ה' ל' טו"ש"ע
 א"ת ס' תקעו ע"פ י'
 קבד י ב ל מ מ"י פ"ה
 מהל' מלכס הלכס ט
 קמג לאלן רב:

רבינו גרשום (המשך)

מומנת שקמה חתייה:
 ואמר המור"ח מנו בייתיה.
 היינו מקוננות שמקוננת
 לה וישבת במקומה: כ'
 שעשה ל' בניו ה' בנות.
 שהי' לה ששים משתאות
 משולדו. ובשלחן חוצה
 לבנותיו עשה ל' משתאות
 וכשהכניס בניו לחופה עשה
 ל' משתאות. הרי כאן
 ק"כ (ט) משתאות: אמר
 אבנן למה אימנין. אמר
 אין לו בנים שחפני
 לחופתן שהוא ספרה
 לבנותיו עשה ל' משתאות
 עקרה שאין לה בנים:
 ממו בחייו. של אבנן:
 בחיך ליה איתך שיתין
 שיתין למה לין ואיכפל
 ואוליד חד דב דמשייתין
 וזיו כננד מנח אמר
 שהיה לו מששון שרה
 טוב משישם ביום הלדה
 לפי שהיה אמר כך
 אבנן אירע לו כך.
 ואית דמפרשי ליה כננד
 אבנן ממש שהיו לו
 ששים בנים וכולם מתו
 בחייו ואח"כ היה לו
 בן שיצא ממנו דוד
 מלך ישראל שהיה טוב
 מכולן: וסימן לגרסא טמא
 טמא. אמלחא שהיה אמו
 של המן שהיה טמא
 היתה בת עורב כדא
 טמא: טהור טהור. בת
 כרנבו כמו כריס שחן טהור
 היא היתה אמו של אברהם:
 לתשובת המינים שיערו
 ויכירו שלא נבחר דבר
 מתלמידי המינים: כותא
 וקרדו. מקומות הן: עיברא
 זעירא. אורז מעבר קטן:

(ג) ללמא דמכר לן וז"ל מלה
 ועשרים משתאות. שעשה ל'
 בניו ו' צמתי שח' לו. ששים
 משתאות משולדו.
 (ד) מפי' רבינו הוה נראה ללא
 גרסא נכח' אחר צבילייתא
 ואחד כתיב חמיו וגם מפי'
 הכהנים ר"ה ללל אחר נראה
 קמג ללל ה' גורבס כן ד"ק.